Viktor E. Frankl. *Léčba smyslem: Základy a aplikace logoterapie.*

Portál, 2021. Z anglického originálu (*The will to meaning*, 1988) přeložil Ondřej Fafejta.

Léčba smyslem: Základy a aplikace logoterapie vychází česky poprvé a je v pořadí třetí publikací Viktora Emila Frankla (1905-1997), která vychází v edici Klasici v nakladatelství Portál. Po přehledovém textu *Utrpení z nesmyslnosti života* (2016), který představuje základní filozofická a terapeutická východiska logoterapie, a odborněji laděném dílu *Teorie a terapie neuróz* (2019), se dostává do rukou čtenáře kniha, která může být přínosná a poučná jak pro profesionály z oblasti péče o duševní zdraví, tak zájemce z řad široké veřejnosti, kteří se chtějí s myšlením rakouského psychiatra, neurologa a zakladatele psychoterapeutického směru logoterapie a existenciální analýza blíže seznámit.

Kniha sestává z redigovaných přednášek, které Frankl přednesl coby hostující profesor studentům Jižní metodistické univerzity v texaském Dallasu v letním semestru roku 1966. Text je rozdělen na dva tematické celky. V první, teoreticky orientované části, seznamuje autor čtenáře s teoretickými a filozofickými základy logoterapie a existenciální analýzy. Frankl ve svém díle integruje vlivy Freudovy psychoanalýzy, Adlerovy individuální psychologie a filozofie Maxe Schelera a Martina Bubera. Syntézou a zároveň překročením těchto konceptů vytváří svébytný rámec „pozitivního existencialismu“, v jehož základech stojí hluboká víra v člověka svobodného, odpovědného a hledajícího smysl v životě a v přesahování sebe sama směrem ke druhým v dialogických vztazích „Já-Ty“. Na podkladě bohaté klinické i osobní zkušenosti postuluje Frankl dimenzionální model osobnosti, kterou spoluutváří vzájemně se ovlivňující sféry – biologická, psychologická a noetická (tj. duchovní). Úkol logoterapie spatřuje její zakladatel v rozpoznání a léčbě obtíží z okruhu neuróz, jež dimenze lidské osobnosti postihují. „Výsadní postavení“ ve Franklově modelu psychopatologie zaujímají neurózy noogenní, které postihují až 20 % lidí vyhledávajících terapeutickou pomoc. Ty se projevují tísnivým pocitem existenciální frustrace, pocitem nesmyslnosti života a všeprostupující nudy. Frankl a jeho pokračovatelé se ostatně domnívali, že hlavním úkolem soudobé psychiatrie je vysvětlit a léčebně řešit rostoucí trend výskytu noogenních neuróz.

Druhá část knihy se věnuje praktickým aplikacím logoterapie a existenciální analýzy. Frankl opakovaně cituje některé autory, kteří logoterapii považují za jediný z proudů tzv. existencialistické psychiatrie, jenž zároveň přinesl systematizovanou léčebnou metodu. Uplatnění logoterapeutických metod Frankl demonstruje v léčbě somatogenních, psychogenních i noogenních neuróz. Čtenáře seznamuje s technikami paradoxní intence, dereflexe a aktivního naplňování hodnot – tvůrčích, zážitkových a postojových. Pozornost věnuje i lékařskému doprovázení chronicky a terminálně nemocných pacientů.

Publikaci uzavírá samostatně stojící kapitola, která je přepisem proslovu, který Frankl přednesl na 1. světovém kongresu logoterapie v roce 1980, kde mezinárodní komunitě svých následovníků předává živý a dynamický odkaz šesti dekad, během nichž své myšlenky a zkušenosti uplatňoval v léčbě pacientů a vzdělávání dalších generací terapeutů po celém světě.

Dílo V. E. Frankla je i dnes velmi aktuální. Jako ozvěna jím rezonuje neochvějný předpoklad, že život má za všech okolností smysl a cílem psychoterapeuta je doprovázet pacienta a dodávat mu odvahu při jeho hledání. Franklovým slovům, že o smyslu života rozhoduje svobodně přijímaný postoj, který k němu zaujímáme, dodávají váhu i tragické životní okolnosti, které jej provázely. Ve vyhlazovacích táborech, ve kterých byl vězněn v letech 1942–1945, byla zavražděna téměř celá jeho rodina včetně první manželky, zdravotní sestry Tilly Grosserové.

Tadeáš Janda

O autorovi

Mgr. Tadeáš Janda působí na Psychiatrické klinice Všeobecné fakultní nemocnice v Praze. Absolvoval psychologii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Se svou diplomovou prací (2020) získal Cenu prof. Matějčka.

E-mail: tadeasjanda97@gmail.com

Janda, T. (2021). Léčba smyslem: Základy a aplikace logoterapie [recenze]. *E-psychologie*, 15(4), 104-105. <https://doi.org/10.29364/epsy.431>